21.7.2026

Valtioneuvostolle

Luonnonsuojeluliitto: datakeskusten ohjaukseen tarvitaan strategia

Suomessa ajetaan datakeskushankkeita kovaa vauhtia eteenpäin ilman kansallista koordinaatiota. Elinkeinoelämän keskusliiton ylläpitämän dataikkunan mukaan 30.6.2026 vireillä oli jo noin 130 datakeskushanketta ympäri Suomen.

Datakeskukset vaativat valtavasti sähköä, ne vastaavat sähkönkulutukseltaan suuria teollisuuslaitoksia. Suomen sähköverkon nykyinen kapasiteetti ei tule riittämään suunnitellulle datakeskusmäärälle, jolla on tarkoitus vastata tekoälyn käytön ja muun digitalisaation kasvuun.

Sähkön kysyntä ja siten uuden energiantuotannon tarve tulee 10–15 vuoden kuluessa kasvamaan paljon jo muutoinkin, kun nykyiset terästehtaat ja kemianteollisuus pyrkivät siirtymään pois fossiilisista polttoaineista ja raaka-aineista.

Sähkön kuten muidenkaan luonnonvarojen kulutuksen ei pidä antaa kasvaa rajattomasti. Hallitsematon kasvu tarkoittaisi myös hillitöntä sähköntuotantolaitosten ja siirtoverkkojen rakentamisen tarvetta, minkä ympäristövaikutukset eivät ole vähäiset.

Datakeskusten kehityksen ohjaamiseksi kestävällä tavalla Luonnonsuojeluliitto esittää seuraavia toimenpiteitä:

Strateginen sijainninohjauksen suunnitelma

Suomen luonnonsuojeluliiton mielestä Suomeen tarvitaan kiireesti kansallinen datakeskusten sijainninohjauksen suunnitelma. Datakeskuksilla on monia merkittäviä vaikutuksia, joten niiden sijoittumista tulee ohjata kuntien kaavojen lisäksi myös valtakunnallisesti.

Sähköverkon kapasiteetti ja luontohaittojen minimointi

Datakeskukset kuluttavat hyvin paljon sähköä. Siksi niiden sijoittumista tulee ohjata valtakunnallisesti paikkoihin, joista tulee mahdollisimman vähän haittoja luonnolle ja joissa riittävä sähköntuotanto on lähellä ja siirtoverkossa on valmiiksi kapasiteettia.

Datakeskusten rakentamista ei tule sallia ilman tietoa sähkön toimituksesta ja siirrosta. Sähkön tulee olla päästötöntä ilmastovaikutusten takia. Myös hankkeen mahdollisesti tarvitsema uusi aurinko- ja tuulivoima tulee sijoittaa mahdollisimman lähelle ja luonnon kannalta haitattomiin paikkoihin. Uusien sähkölinjojen tarve pitää minimoida, koska siirtolinjat voivat jättää alleen hyvin suuria alueita metsää ja muita luontotyyppejä. Hankekokonaisuuksien luontohaittoja tulee välttää, lieventää ja ellei muu auta, hyvittää täysimääräisesti.

Seuraavina vuosikymmeninä sähköä tarvitaan yhä enemmän myös teollisuuden ja liikenteen sähköistämiseen. Uusia paljon sähköä kuluttavia investointeja tulee arvioida niiden yhteiskunnallisen hyödyn perusteella. Datakeskusten aiheuttama sähkönkulutus on poikkeuksellisen suurta suhteessa niiden pitkän aikavälin työllisyys- ja aluetalousvaikutuksiin. Tulisikin kriittisesti arvioida, onko datakeskusten yhteiskunnallinen hyöty riittävä suhteessa niiden aiheuttamiin haittoihin, mukaan lukien maankäyttöpaineisiin ja sähkön kysynnän lisääntymiseen.

Hukkalämpö hyötykäyttöön

Datakeskukset muuttavat paljon sähköä lämmöksi. Se tulee ottaa talteen kaukolämpöverkkoihin. Silloin niillä voidaan lämmittää taajamia, kuten tehdään esimerkiksi Kirkkonummella ja Espoossa. Yksi mahdollisuus on käyttää hukkalämpöä myös teollisuudessa. Sitä vastoin hukkalämmön ohjaaminen vesistöön voisi lisätä rehevöitymistä. Hukkalämmön hyötykäyttö tulee ottaa sijaintipaikan reunaehdoksi.

Reunaehdot tulee lisätä alueidenkäyttölakiin

Valtakunnallisen datakeskusten sijainninohjauksen strategian lisäksi edellä kuvatut reunaehdot tulee lisätä alueidenkäyttölakiin. Datakeskuksille tulee laatia alueidenkäyttölakiin erityiset sisältövaatimukset, samalla tavalla kuin tuuli- ja aurinkovoimaloille on jo tehty.

Lisäksi datakeskusten sijainninohjaus tulee ottaa huomioon myös meneillään olevassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden päivityksessä, joka koskee energiajärjestelmää.

Datakeskusten sijoittamista tulee jatkossa ohjata tuulivoiman tapaan maakuntakaavoilla, jolloin sijoittamisen reunaehdot sekä siirtolinjojen ja taajamien sijainti tulevat huomioiduksi kokonaisvaltaisemmin.

Ympäristövaikutusten arviointi

Datakeskushankkeissa tulee tehdä myös ympäristövaikutusten arviointi.

Sähkönkulutuksen ja hukkalämmön tuoton lisäksi niillä on monia muitakin vaikutuksia. Datakeskus voi tarvita jopa satojen hehtaarien maa-alueen, mikä aiheuttaa luonto- ja maisemavaikutuksia. Lisäksi ne tarvitsevat vettä, liikenneyhteyksiä ja kunnallistekniikkaa. Yksi selvitettävä asia on myös rakentamisen ja käytön aikainen melu.

Datakeskukset tulee lisätä YVA-lain hankeluetteloon, koska nyt niiden vaikutusten arviointeja tehdään vain tapauskohtaisesti.

Datakeskuksia kannattaa verottaa

Datakeskusten alennettu sähkövero on poistettu 1.7.2026 alkaen. Muutos kasvattaa valtion sähköverotuloja arviolta noin 47 miljoonalla eurolla vuodessa. Hallitus on kuitenkin ilmoittanut valmistelevansa datakeskuksille uutta tukijärjestelmää, jonka kustannus voisi olla enintään poistuneen sähköverotuen suuruinen.

Suomessa sähkö on Euroopan halvimpia ja se tuotetaan suurelta osin päästöttömästi. Vakaa toimintaympäristö ja sähköverkko ovat merkittävä etu teollisille toimijoille. Datakeskuksille ei tule luoda uutta tukijärjestelmää. Investointihankkeille ei tule puolestaan myöntää sähköveron alennuksia, koska Suomi on ilman niitäkin hankkeille jo hyvin houkutteleva kohde.

Kansainvälisiä viitteitä on myös siitä, että yhdessä muiden tekijöiden kanssa datakeskusten yleistyminen ja sähkönkulutuksen kasvu nostavat tavallisten kansalaisten sähköstä maksamaa hintaa.

Lopuksi

Strategia tarvitaan ohjaamaan datakeskuksia optimaalisille paikoille ja rajaamaan niiden määrää kestävälle tasolle. Se lisäisi hankkeiden ennakoitavuutta, mitä myös sijoittajat arvostavat. Samalla myös huoltovarmuus sekä kyber- ja muu turvallisuus voitaisiin ottaa nykyistä kokonaisvaltaisemmin huomioon.

Lisätietoja:
Hanna Halmeenpää, liittohallituksen puheenjohtaja, p. 050 5644 122, hanna.halmeenpaa@sll.fi (10.8. alkaen)
Nelli Immonen, ilmastoasiantuntija, p. 045 7885 2037, nelli.immonen@sll.fi
Tapani Veistola, toiminnanjohtaja, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO RY

Hanna Halmeenpää	Tapani Veistola
puheenjohtaja	toiminnanjohtaja